

αυτοκρατορική βασιλείαν τῶν ῥωμάν(ων)⁴ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἑνδ(ει)ξιν.
¹²/ θωμᾶς βελλεράς νῦν προεστὼς πρ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου)
 πρ, γεοργίς βελλερας πρ.

π. 5-7 Προϋπόθεση για την χορήγηση αυστριακής υπηκοότητας ήταν, κατά συνέπεια, η οικογενειακή εγκατάσταση του ξένου στο Σιμπίου.

- Δηλ. «παιδί του Χατζή». Πρβλ. στους κώδικες τον προσδιορισμό των τέκνων π.χ. του Ρούσου, ως «Ρουσόπουλα», του Αδάμη ως «Αδαμόπουλα», κλπ.
2. Επρόκειτο, δηλαδή, για διερχόμενο έμπορο, ΕΚΣ, 106 επ., 112 επ.
3. Βλ. ό.π., σ. 413, όπου το κείμενο του όρκου. Για το καθεστώς των ελλήνων πραιματευτών στην Τρανσυλβανία επί αυστριακής κυριαρχίας βλ. ό.π., σσ. 42-60, 175 και σημ. 71.
4. Ο υπήκοος του *Sanctum Imperium Romanum*, σε αντιδιαστολή με τους «ῥωμαίους», δηλ. ρωμιούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας –«*Graeci*» για την αυστριακή Διοίκηση (πρβλ. προοίμια των Προνομίων Γ. Ράκοτσι (1636), Λεοπόλδου Α΄ (1701), Μαρίας Θηρεσίας (1777), ΕΚΣ, σσ. 376 επ., 379 επ., 394 επ.).

231

1776/II/19

978/φ 104v-105v

χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Απόφαση της συνελεύσεως της Κ με τα αιτήματα για την ανανέωση του Προνομίου της από τη Μαρία Θηρεσία.

// 1776 φεβρουαρίου 19 (εἰ)ς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύμα²/τος ἀμήν.

³/ Ἰἑσπινάχθημεν τὴν σήμερον ὅσοι εὐρέθημ(εν) κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ τὴν κουμπανιάνμας καὶ ἐστ⁴/νομιλήσαμ(εν) (εἰ)ρηνικώτατα καὶ ἐστρέχθημ(εν) νὰ παρασταθῶμ(εν) καὶ νὰ ζητήσωμ(εν) ἀπὸ τὴν κρα⁵/ταιωτάτην βασιλ(εἰ)αν μας τῶν ῥομανῶν Μαρίας Τερέζιας καὶ καίσαρ(ος) Ἡωσήφ δεύτερου, τόπον ⁶/ διὰ νὰ κατηκῆσωμ(εν) καὶ νὰ κτίσωμ(εν) ὁσπίτια<,> {καὶ} ὅτι μᾶς (εἰ)ναι πολοιζήμιον ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ Σι⁷/μπινίου<,> (εἰ)ς τὸν τόπον ὀνομαζόμε(εν)ον Τζιδαδέλα, ἐπειδήτις καὶ οἱ προγόνοίμας ἕως ὅπου ἐξοῦσαν, ἄ⁸/λλοιμ(εν) ἐξοῦσαν (εἰ)ς τὴν Τουρκίαν μὲ τὰ σπίτιατων καὶ ἔκαναν τὴν πραγματ(εἰ)αντων, ἄλλοι δὲ ⁹/ ὅπου (εἰ)τον πολλὰ ὀλιγώτατοι ὑπανδρευμ(έν)οι (εἰ)τον στρεχδοί μὲ ὅλα τὰ βάρη νὰ ζοῦν καὶ δὲν ἐστ[ο]¹⁰/ χάζονταν νὰ πληθήνουν ἐδὼ ἀλλὰ παράνου ἐμελετοῦσαν μὲ κάθε λογῆς τρόπον διὰ νὰ μ[ῆν] ¹¹/ ἀπομίνουν ἐδὼ οἱ μεταγαι<νέ>στεροι των, ἀλλὰ

νὰ πηγαίνουν (εἰς) τὴν πατρίδαντων μὲ κάθε λο¹²/γῆς τρόπον. πλὴν μὲ τὸ νὰ ἄλλαξαν ὅλα τὰ πράγματα καὶ μὲ τὸ νὰ ἄρχησαν κατ' ὀλίγ[ον] ¹³/ ὀλίγον νὰ μένουν ἐδὼ ὑπὸ κάτοθεν τῆς σκέψ[ι]ς <π> τῆς κραταιωτάτης βασιλ(εἰ)ας τῶν ῥομανῶν ¹⁴/ καὶ νὰ ἔγιναν σούδιτ<ο>ι ἐμπιστοί, καὶ ἀρνούμ(εν)οι τὰ ὑποστατικά των καὶ ἐδικοὺς των καὶ ἄλλα, ὅπ[οῦ] ¹⁵/ ὅλοιμας κοινῶς (εἰ)χομ(εν) ἀπὸ τοὺς πατέρας μας (εἰς) τὰ ἔξω. ἀποφάσισαν ὑπανδρέφθ[η]¹⁶/σαν καὶ ἄλλοι ἀνύπανδροι ἔγιναν ὅλοι σούδιτοι βασιλικοί. ὁθεν μὲ τὸ νὰ ἐπληθύναμ(εν) ¹⁷/ (εἰς) τὰ παιδιά καὶ (εἰς) γυναῖκας, καὶ οὕτως βεβαριμ(έν)οι ὡς οἱ ποτὲ Ἑβραῖοι ὑπὸ κάτοθεν τῆς τυ¹⁸/ρανῆδος τοῦ φαραώ καὶ μὴν ὑποφέρωντας πλέον τὰ ἀνιπόφερτα κακὰ τῶν σασῶν, προστρ[έ]¹⁹/χομ(εν) παρακαλοῦμ(εν) καὶ δεόμεσθεν ἱκετικῶς νὰ μᾶς ἐλείσῃ καὶ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὸν αὐτὸν ²⁰/ ἔξοθεν ὀνομαζόμε(εν)ον τόπον. μὲ τὰ κάτοθεν πούνκτα.

²¹/

πρῶτον

²²/ || νὰ || ἀνακενισθῇ τὸ πριβιλέγγιονμας ὅπου μᾶς ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν αἰδιμον αὐτοκρά²³/τωραν τῶν ῥομανῶν Λεοπόλ[ι]δον [[δεύτερον]] πρῶτον (εἰς) τοὺς 1701 Σεπτεμβρίου 12 (εἰς) Βιέναν, μ[ὲ] ²⁴/ ὅλα τὰ ἄρθρα ὅπου γράφ(ει), καὶ τὸ παράνοῦ νὰ (εἰ)μεθα ἐλεύθεροι νὰ ἀγοράζωμ(εν) (εἰς) τὸ κά²⁵/στρον μέσα πάντοτε ὡσὰν οἱ καστριανοὶ καὶ νὰ ἔχωμ(εν) τὰ ἀργαστήριάμας ὡς καὶ τὴν σήμερον ²⁶/ πουλῶντας σικοτὰ καὶ λιανικᾶ. ἐξεροντᾶς ὅμως τὸ πούνκτο ὅπου γράφ(ει) ὅτι οἱ νόμ[πι]²⁷/λιδες νὰ κρίνονται (εἰς) τὸ τεζαουραριάτο¹. Καὶ σιμὰ (εἰς) αὐτὸ τὸ πριβιλέγγιον νὰ ²⁸/ μᾶς προστεθοῦν καὶ αὐτά.

²⁹/

δεύτερον

³⁰/ || τὸ || κτίσμα τῆς ἐκκλησίαςμας (εἰς) τὸν τόπον ὅπου θέλῃ κτίσωμ(εν) τὰ ὀσπίτιάμας κατὰ ³¹/ τὸ ριτὸν τῶν ῥωμαί(ων) τῶν μὴ οὐνίτων² μὲ τὸ <ν> παπᾶνμας ὁμογεννήμας καὶ ὅλα τὰ ³²/ ἀκόλουθα.

³³/

τρίτον

³⁴/ || ὁ τό || πος ὅπου νὰ μᾶς χαρισθῇ νὰ ὀνομασθῇ τῶν ῥωμαί(ων) πραγματευτῶν (εἰς) τὸ ὄνομα ³⁵/ τοῦ νῦν κεσαροῦμας Γιοζέφστατ καὶ δίχως τὴν γνώμην τῶν αὐτῶν ῥωμαί(ων) καν(εἰς) νὰ ³⁶/ μὴν ἤμπορῇ νὰ σέβῃ μέσα νὰ κατικῆσῃ καὶ νὰ κτίσῃ, (εἰ)δὲ μὲ τὸ δελιμα των καὶ τὴν ³⁷/ συμφωνίαν καὶ δεσίματα νὰ σεβαίνου³.

//

τέταρτον

²/ κατὰ τὸ τρίτον ἄρθ<ρ>ον ὅπου ἔχωμ(εν) (εἰς) τὸ πριβιλεγγιόνμας ὅτι νὰ (εἰ)ναι τὰ κονάκιαμας ³/ καὶ ζῶαμας ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε [[πρ]]κβαρτίριον καὶ φορσπάνον νὰ ἀφιοῦνται ὅλα ἐλεύθερα τὰ ὀ⁴/σπιτιάμας.

⁵/

πέμπτον

⁶/ τὰ τῆς ζωτροφίαςμας ὅπου μᾶς (εἰ)ναι ἀναγκαία νὰ μᾶς (εἰ)ναι χαρισμ(έν)α ἀπὸ τὴν κρα⁷/τεωτάτην βασιλ(εἰ)αν νὰ τὰ διηκοῦμ(εν) καὶ νὰ τὰ πουλοῦμ(εν) ἡμ(εἰς) ὡσὰν ψωμὶ κρασί κρέας ⁸/ ἥγουν κρασοπουλοιᾶ

χασαμπαργιά [[±].⁴..][^{±5}..] καὶ [^{±5}..] [^{±6}....]. [^{±5}....]ον (εἶ)ναι καὶ οὔτης λογῆς τύχοι ⁹/ ἢ ἕτερα χρειαζούμ(εν)αμας νὰ τὰ διηκοῦμ(εν) ἡμ(εῖ)ς.

¹⁰/ ἔκτον
¹¹/ νὰ μᾶς δοθῇ ἡ ἄδ(ει)α νὰ ἡμποροῦμ(εν) καὶ ἡμ(εῖ)ς νὰ βοσκοῦν τὰ ζῶαμας (εἰ)ς τὴν στάβαν ¹²/ τῶν καστριανῶν μὲ τὴν πλερομὴν των ἡγουν (εἰ)ς τὴν ἀγέλην.

^{13-19, 1-9}[φ 105v]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς μὲ τὴν (εἶ)δισίνμου καὶ βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν πρῶ, Μανικάτης Σαφράν(ος) βαιβαιώνω, δημήτρι(ος) μάρκ(ου) βεβαιώνω, Ἰωάννης. Τζήγγ(ου), βεβαιώνω, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) βεβαιώνω, Κυρήτζης χατζῆ τυχ(ου) βεβαιώνω, γεοργις βελλερας βεβεόνο πρ, // Κоста(Διηκος)* Πω(π) [^{±8}....] πρ, κονσταντηνους νη-δελκους, Δημίτρις βοϊκ(ου) στρέγω τὰ ἄνωθεν, Δουμιτρου Δου[πκ]ου α[εβερε]ζου** πρ, κο[[±].⁷....] [^{±4}..] [.....], χατζη θεωδο-ρος κοστας βεβεονο πρ, Ἀναστάσι(ος) Ἰωάν(νου) Λαγ(ός) ὑπόσχομαι, Γεώργι(ος) Μ: Σαφραν(ος) ἐγὼ βεβαιώνω, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου), βεβεόνομ(εν) τὰ ἄνωθεν.

[* Κωσταντίνος ** Ντουμήτρου Ντούτκου βεβαιώνω]

στ. 1-20 Προίμιο, που περιγράφει το καθεστῶς των μελών της Κ από τις απαρχές της⁴. Η ανέγερση ορθόδοξου ναοῦ στην πόλη του Σιμπίου κατέστη δυνατή μετά το 1794⁵.

στ. 12 «...μὲ τὸ νὰ ἄλαξαν ὅλα τὰ πράγματα...»: Υπονοεῖ την ἀλλαγὴ του τρόπου διεξαγωγῆς του διαμετακομιστικοῦ εμπορίου⁶.

Τα αἰτήματα αὐτά, ὅπως και τα προηγούμενα (1747), που εἶχαν υποβληθεῖ στη Μαρία Θηρεσία για ἀνανέωση του Προνομίου του 1701, ἐλήφθησαν ὑπ'ὄψη μόνον ἐν μέρει⁷.

1. Προνόμιο Λεοπόλδου Α' (1701), ἀρθρο 7 (ΕΚΣ, σσ. 382-383, 390-391).
2. Πρβλ. Προνόμιο Λεοπόλδου Α' (1667) πρὸς τοὺς «*Graeci Ritus Negotiatores*» (:Ορθόδοξους ἐμπόρους) τῆς Ἀνω Ουγγαρίας, BAR, mss. lat. 9, φ 49r-v, προοίμιο, και τὴν επέκτασή του με Προνομιακό Ορισμό του 1690 στοὺς Ἕλληνες και Σέρβους ἐμπόρους, που δηλώνονταν ὡς Ουνίτες («...*Graeci Ritus Sancta Romana Ecclesia uniti quaestores..., pro universorum... in terras Nostras incolentium Graecorum ac Rascianorum... quaestum exercentium...*») ὁ.π., φ 48r-v.
3. Το αἶτημα αὐτό, ὅπως και ἐκεῖνο του προηγούμενου ἀρθρου, δεν παραχωρήθηκαν ποτέ, διότι θα παρεβίαζαν τα προνόμια των Σαξόνων του Σιμπίου (ΕΚΣ, σσ. 20 ἐπ., 43 ἐπ.).
4. Ὁ.π., σσ. 27 ἐπ., 36 ἐπ., 42 ἐπ., 53 ἐπ.
5. Η θεμελίωση του ναοῦ ἐγινε το 1797 και τα θυρανοίξια το 1799, βλ. ἀν. Μέρος Β', ἐγγρ. Ι/17.

6. Βλ. ό.π., σσ. 42 επ., 53 επ., και Despina Tsourka-Papastathi, «The Decline of the Greek Companies in Transylvania....», *Southeast European Maritime Commerce and Naval Policies from the Mid-Eighteenth Century to 1914*, Boulder-Colorado [War and Society in East Central Europe, v. XXIII]-Thessaloniki, IMXA, 1988, σσ. 213-218.
7. Πρβλ. το Προνόμιο του 1777 (ΕΚΣ, σσ. 394-405), με τα αιτήματα της εγγραφής αυτής· τα αιτήματα που υποβλήθηκαν το 1747 βλ. στο BAR, mss. lat. 9, φφ 31r-38r, στα λατινικά, και 38v-47r, στα ελληνικά.

232

1776/III/22

978/φ 106r

χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Απόρριψη αιτήματος για ένταξη στην Κ. Διαδικασία κτήσης της ιδιότητας μέλους. Παρέμβαση τρανσυλβανικών Αρχών.

//

1776 μαρτίου 22

^{2/} || Μᾱς || ἔστυλαν ἓνα μεμοριάλι ἀπὸ τὴν ἔκλαμπρον καμάραν ὅπου ἔδόθη ἀπὸ τὴν Ζαμφύραν γυνή τοῦ ποτὲ ^{3/} Βασίλη μπακάλη καὶ τοῦ κὺρ Ἰωάννου Κάρου παρακαλῶντας διὰ αὐτὸν τὸν ἄνδρα τὴν ἔκλαμπρον καμάραν ^{4/} διὰ νὰ προστάξη (εἰς) τὴν κομπάνιαν νὰ τὸν πάρωμ(εν) καὶ αὐτὸν ἀναμεταξὺμας.

^{5/}

1776 ἀπριλίου 13 ἀπόκρισις

^{6/} ἔδόθη ἀπόκρισις (εἰς) τὴν ὑψηλοτάτην καμάραν ὅτι μᾱς εἶναι (ἀγ)νώριμος καὶ ὅτι πόθεν (εἶ)ναι δὲν ἤξεύρωμ(εν) ^{7/} καὶ ὅτι ἔχ(ει) κρίσιν μὲ τὸν τούρκον μὲ τὸ ἄλλ(λ)ας ἀκόμα ἀνοικτὴ (εἰς) τὸ ἔκλαμπρον γγουβέρνιουμ καὶ πέρνωντάς τον θέλω^{8/}μ(εν) πάρη καὶ ὅλας τὰς κρίσας του καὶ [[...]] θέλ(ει) ἔχ(ει) ἡ κουμπανία καὶ ἡ καμάρα <μ>πελιάδες. καὶ ἴσως ἔχ(ει) ἀρχέαις κρίσας ὅπου ^{9/} (εἰς) ἡμᾱς (εἶ)ναι ἀκόμη ἄγνωστοι< > ὅθεν παρακαλοῦμεν τὸ ἔκλαμπρον κομισιὸν νὰ ἐλευθερωθῶμ(εν) ἀπὸ ὅλα αὐτά.

Ἡ χήρα μέλους, ἡ οποία συνέχιζε τὴν ἐπιχείρησή του συνεταιρικά με τὰ ἀδελφία της¹, εἶχε υποβάλει με τὸν Σάξονα ἢ Σικούλο δεύτερο σύζυγό της αἴτημα στο Θησαυροφυλάκιο γιὰ τὴν εἰσδοχή του στὴν Κ. Το αἴτημα ἀπορρίπτεται, ὅχι διότι εἶναι «ἀλλογενής», ἀλλὰ διότι δὲν θέλει νὰ ἐπιληφθεῖ τῶν δικῶν στὶς οποίες αὐτός ἐμπλέκεται (στ.7-8). Εὐσχήμως υπονοεῖται ὅτι ὁ αἰτῶν θέλει νὰ γίνῃ μέλος γιὰ νὰ ἀποφύγει τὰ τρανσυλβανικά δικαστήρια.

Ἡ δυνατότητα παρεμβάσεως τῆς τρανσυλβανικῆς Διοικήσεως γιὰ τὴν

